

ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG LLYWODRAETH CYMRU

Teitl y cynnig:	Y Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol drafft
Swyddog(ion) sy'n llenwi'r Aseiad Effaith Integredig (enw(au) ac enw'r tîm):	Tîm Trawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol
Adran:	Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus
Pennaeth yr Is-adran/yr Uwchswyddog Cyfrifol (enw):	Ruth Conway, Dirprwy Gyfarwyddwr, Cymorth i Ddysgwyr
Ysgrifennydd Cabinet/Gweinidog cyfrifol:	Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Dyddiad dechrau:	10 Rhagfyr 2018

PA GAMAU GWEITHREDU Y MAE LLYWODRAETH CYMRU YN EU HYSTYRIED A PHAM?

Cefndir

Mae'r asesiad effaith hwn yn gysylltiedig â'r Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) drafft ('y Cod drafft') a Chod Ymarfer Rhan 6 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 ('Deddf 2014') - Plant sy'n Derbyn Gofal a Phlant sy'n Cael eu Lletya ('Cod Rhan 6'). Cafodd y rhain eu cyhoeddi at ddiben ymgynghori ar 10 Rhagfyr 2018; bydd yr ymgynghoriad yn cau ar 22 Mawrth 2019.

Bydd Bil Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ('Deddf 2018') yn darparu ar gyfer fframwaith statudol newydd er mwyn cefnogi plant a phobl ifanc sydd ag ADY. Bydd yn disodli'r ddeddfwriaeth bresennol ynghylch anghenion addysg arbennig ('AAA') ac asesu plant a phobl ifanc ag anawsterau a/neu anabledau dysgu ('AAD') sydd mewn addysg a hyfforddiant ôl-16.

Mae Deddf 2018 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi Cod ar ADY ('y Cod ADY') ac yn darparu nifer o bwerau gwneud rheoliadau i Weinidogion Cymru. Bwriedir i'r Cod ADY a'r rheoliadau fod yn sylfaen i weithredu a gweithredu'r system newydd.

Mae'r Cod ADY drafft a gyhoeddwyd at ddiben ymgynghori yn canolbwyntio ar ddisgrifio'r swyddogaethau a osodwyd ar bersonau perthnasol o dan y Ddeddf a'r rheini y cynigir eu gwneud mewn rheoliadau. Yn ogystal, mae'r Cod ADY drafft ei hun yn gorfodi gofynion ar awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach ('SAB') yng Nghymru. Mae hefyd yn darparu canllawiau ar gyflawni'r swyddogaethau hyn.

Mae'r diwygiadau arfaethedig i God Rhan 6 yn deillio'n bennaf o'r diwygiadau a wnaed i Ddeddf 2014 gan Ddeddf 2018, ond maent hefyd yn adlewyrchu bwriad polisi, y cyfeiriwyd ato yn y ddogfen ymgynghori berthnasol, i greu rôl statudol newydd mewn perthynas ag addysg plant sy'n derbyn gofal, drwy reoliadau a wneir o dan Ddeddf 2014.

Bwriedir gosod y Cod ADY a'r rheoliadau gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru erbyn diwedd 2019 gyda golwg ar gychwyn darpariaethau Deddf 2018 a'r rheoliadau o fis Medi 2020, gyda chyfnod gweithredu tair blynedd cyn eu bod ar waith yn llawn.

Datblygu polisi

Datblygwyd y Cod ADY drafft, gan gynnwys lle mae'n amlinellu'r bwriad polisi sy'n sail i'r rheoliadau arfaethedig, yng ngoleuni'r pum ffordd o weithio yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Bwriedir iddo ddarparu sylfaen **hirdymor** ar gyfer system statudol newydd i gefnogi plant a phobl ifanc ag ADY. Mae'r gofynion gorfodol y mae'n cynnig eu gorfodi, a'r bwriad polisi a ddisgrifir ar gyfer rheoliadau yn y dyfodol, wedi'u cynllunio i sicrhau y bydd y system yn cael ei gweithredu'n gyson ond y bydd hefyd digon o hyblygrwydd i ganiatáu arloesi o ran arferion addysgol a datblygiadau mawr fel diwygio'r cwricwlwm.

Mae'r gofynion yn canolbwyntio ar **atal** plant a phobl ifanc rhag colli cyfleoedd addysgol a'r cyfle i gyflawni eu potensial, drwy sicrhau eu bod yn cael y ddarpariaeth y mae eu ADY yn galw amdani a hynny'n amserol ac yn effeithlon, er mwyn eu galluogi i gymryd rhan mewn dysgu ac elwa arno.

Mae dull gweithredu'r Cod ADY drafft yn cefnogi ac yn **integreiddio'n** uniongyrchol â'r thema allweddol 'Uchelgeisiol ac yn Dysgu' yn *Ffyniant i Bawb* a'r amcanion llesiant o fewn y thema honno ac eraill. Cafodd y Cod, a'r Ddeddf sy'n ei ategu, eu datblygu mewn **cydweithrediad** â'n partneriaid er mwyn cyflawni'r gofynion arfaethedig, gan gynnwys awdurdodau lleol, byrddau iechyd, ysgolion a sefydliadau addysg bellach, darparwyr y blynyddoedd cynnar, cynrychiolwyr o'r trydydd sector, cyrff proffesiynol a chomisiynwyr. Mae Rhaglen Drawsnewid wedi'i datblygu i sicrhau bod gan ein partneriaid y gallu a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i weithredu'r gofynion.

Rydym hefyd wedi ceisio **cynnwys** plant, pobl ifanc, a'u teuluoedd yn y gwaith o ddatblygu'r cynigion, o ystyried mai nhw fydd yn elwa ar y system gymorth newydd, a hynny drwy gynnal digwyddiadau ymgysylltu wedi'u targedu. Byddwn yn gwneud hyn eto fel rhan o'r ymgynghoriad presennol.

Effaith

Mae'r gofynion gorfodol a gynigir yn y Cod ADY drafft, y bwriad polisi y mae'n ei amlinellu mewn perthynas â'r rheoliadau arfaethedig, a'r diwygiadau arfaethedig i God Rhan 6, yn ymwneud â'r themâu eang canlynol:

- yr amserlenni ar gyfer cwblhau dyletswyddau penodol gan gyrrff cyhoeddus;
- dirprwyo swyddogaethau i bwyllgorau rheoli unedau cyfeirio disgyblion;
- cynnwys cynlluniau datblygu unigol ('CDUau') statudol a'r templed ar eu cyfer;
- y ffactorau a'r meini prawf ar gyfer penderfynu a oes angen paratoi a chynnal CDU ar gyfer person ifanc neu baratoi a chadw cynllun ar gyfer person a gedwir yn gaeth;
- y ddarpariaeth i'w gwneud ar gyfer person a gedwir yn gaeth mewn ysbyty o dan Ran 3 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983;
- terfyn amser ar gyfer gwneud cais i awdurdod lleol ailystyried CDU a gynhelir gan ysgol;
- trosglwyddo CDUau rhwng cyrff cyhoeddus;
- y trefniadau ar gyfer osgoi a datrys anghytundebau;
- creu rôl cydlynedd addysg plant sy'n derbyn gofal (LACE) ar sail statudol; ac
- ymgorffori CDUau yng nghynlluniau addysg personol plant sy'n derbyn gofal.

Bydd y gofynion arfaethedig yn sicrhau bod y system newydd yn cael ei gweithredu'n ddidrafferth ac yn effeithiol. Fe'u datblygwyd yng ngoleuni'r systemau AAA ac AAD presennol, yn enwedig y dystiolaeth ar eu diffygion. Bwriedir i'r rôl statudol a fydd yn cael ei chreu ar gyfer cydlynedd LACE gael effaith gadarnhaol ehangach ar lesiant addysgol plant sy'n derbyn gofal.

Goblygiadau ariannol

Cafodd goblygiadau ariannol y system newydd a gyflwynwyd o dan Ddeddf 2018 a'r Cod

ADY (gan gynnwys ymgorffori CDUau mewn cynlluniau addysg personol) eu disgrifio yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol a oedd yn cyd-fynd â'r Ddeddf¹. Caiff Aseidiadau Effaith Rheoleiddiol Penodol ar gyfer y Cod a'r rheoliadau i'w gwneud o dan Ddeddf 2018 eu llunio pan fydd y Cod yn cael ei gyflwyno gerbron y Cynulliad Cenedlaethol i'w gymeradwyo. Nid oes disgwyl i'r cynnig i greu rôl cydlynedd LACE statudol olygu unrhyw gostau ychwanegol, gan fod swyddogion gan bob awdurdod lleol yng Nghymru eisoes sy'n cyflawni'r rôl hon ar sail anstatudol.

Dull cyflawni

Bydd y Cod ADY (a, lle'n briodol, Cod Rhan 6) yn darparu'r arweiniad cynhwysfawr angenrheidiol i gyrff cyhoeddus ar eu swyddogaethau statudol mewn perthynas ag ADY, gan gynnwys y rheini a amlinellir yn y Ddeddf a'r rheoliadau a wnaed oddi tani. Gan y bydd y Cod ADY hefyd yn gorfodi gofynion statudol ychwanegol, mae hefyd yn fath o is-ddeddfwriaeth.

CASGLIAD

Sut y mae pobl y mae'r cynnig yn fwyaf tebygol o effeithio arnynt wedi'u cynnwys yn y gwaith o'i ddatblygu?

Datblygwyd y Cod ADY drafft dros gyfnod hir o amser. Fel rhan o'r gwaith hwn cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd gyda rhanddeiliaid allanol, gan gynnwys cyfres o grwpiau arbennig o gynrychiolwyr o blith y rhanddeiliaid a fydd naill ai â rôl yn y broses o weithredu'r system ADY neu â buddiant yn yr effaith y bydd yn ei chael. Roedd y rhain yn cynnwys cynrychiolwyr o awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, Estyn, y Comisiynydd Plant, Comisiynydd y Gymraeg, y trydydd sector ac eraill. Fel rhan o'r broses o ddatblygu a phasio'r Ddeddf, cyhoeddwyd dwy fersiwn flaenorol o'r Cod drafft sydd wedi bod yn destun craffu cyhoeddus. Mae hyn wedi cynnwys digwyddiadau ymgynghori cyhoeddus mawr a nifer o weithdai wedi'u targedu gyda phlant, pobl ifanc, a'u teuluoedd.

Beth yw'r effeithiau cadarnhaol a negyddol mwyaf arwyddocaol?

Tri amcan cyffredinol Ddeddf 2018 yw creu:

- a) un fframwaith deddfwriaethol i gefnogi pob plentyn o oedran ysgol gorfodol neu'n iau sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY), a phobl ifanc sydd ag ADY ac yn yr ysgol neu mewn addysg bellach;
- b) proses integredig a chydweithredol o asesu, cynllunio a monitro sy'n hwyluso ymyriadau cynnar, amserol ac effeithiol;

¹ <https://beta.gov.wales/sites/default/files/publications/2018-04/additional-learning-needs-and-education-tribunal-wales-act-2018-explanatory-memorandum.pdf>

- c) system deg a thryloyw ar gyfer rhoi cyngor a gwybodaeth, a datrys pryderon ac apeliadau.

Mewn cyferbyniad, mae'r systemau deddfwriaethol presennol ar gyfer cefnogi plant a phobl ifanc ag ADY neu AAD yn darparu trefniadau cynllunio a chefnogaeth ar sail wahanol i blant a phobl ifanc, yn dibynnu ar eu hoedran, eu lleoliad addysgol a pha mor ddwys a chymhleth yw eu hanghenion. Mae'r anghysondeb hwn yn rhwystr i integreiddio a chydweithio, yn tansilio pa mor amserol ac effeithiol yw ymyriadau, ac yn arwain at hinsawdd wrthwynebol sy'n gallu ymddangos yn annheg ac yn ddiffygiol o ran tryloywder.

Mae'r gofynion gorfodol arfaethedig a fydd yn cael eu gorfodi gan y Cod ADY drafft, y bwriad polisi a ddisgrifir mewn perthynas â'r defnydd o bwerau amrywiol i wneud rheoliadau sydd wedi'u cynnwys yn Neddf 2018, a'r diwygiadau arfaethedig i God Rhan 6, wedi'u cynllunio i hyrwyddo a chyflawni amcanion Deddf 2018.

Yn benodol, mae'r gofynion a ddisgrifir yn y Cod ADY drafft yn ceisio:

- sicrhau bod y broses o adnabod a chynllunio ar gyfer anghenion plentyn neu berson ifanc yn digwydd yn amserol drwy bennu amserlenni ar gyfer arfer y dyletswyddau cyhoeddus perthnasol;
- sicrhau cysondeb wrth gofnodi cynlluniau drwy ragnodi'r cynnwys gorfodol ar gyfer CDUau a darparu templedi gorfodol ar gyfer y cynlluniau hynny;
- creu cyfres gyson o ffactorau a meini prawf i'w defnyddio wrth bennu a oes angen llunio CDU ar gyfer pobl ifanc a phersonau a gedwir yn gaeth;
- pennu pa ddarpariaeth i'w gwneud ar gyfer person a gedwir yn gaeth mewn ysbyty o dan Ran 3 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983;
- caniatáu cyfnod priodol o amser i blant, eu rhieni, neu bobl ifanc wneud cais i awdurdod lleol ailystyried y penderfyniadau a wneir gan ysgolion neu CDU a luniwyd ganddynt;
- amlinellu prosesau ar gyfer trosglwyddo CDUau rhwng cyrff; a
- darparu safonau penodol mewn perthynas â threfniadau ar gyfer osgoi a datrys anghytundebau a darparu gwasanaethau eirioli annibynnol, er mwyn hwyluso mynediad teg a lleihau anghytundebau a'u heffaith.

Yn achos y diwygiadau arfaethedig i God Rhan 6, a'r bwriad i greu rôl cydlynedd LACE statudol, y pwrpas yw:

- galluogi integreiddio CDU yn effeithiol yng nghynllun addysg personol plentyn sy'n derbyn gofal ac felly symleiddio a gwella'r broses o gynllunio addysg y plentyn hwnnw; a

- darparu unigolyn dynodedig ym mhob awdurdod lleol i fod yn gyfrifol am sicrhau bod swyddogaethau'r awdurdod mewn perthynas ag ADY ar gyfer plant sy'n derbyn gofal yn cael eu cyflawni'n iawn - er y gallai gwaith y cydlynedd LACE gael effaith ehangach o ran gwella lefelau cyrhaeddiad addysgol ymhlith plant sy'n derbyn gofal.

Gyda'i gilydd, mae effeithiau bwriedig y Cod ADY drafft, y rheoliadau arfaethedig a'r diwygiadau arfaethedig i God Rhan 6 yn cefnogi ac yn integreiddio â'r thema allweddol 'Uchelgeisiol ac yn Dysgu' yn *Ffyniant i Bawb* a'r amcanion llesiant o fewn y thema honno ac eraill. Maent hefyd yn ymwneud â nifer o'r nodau llesiant a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, yn enwedig y ffordd y maent yn cyfrannu at Gymru fwy ffyniannus (drwy alluogi mwy o ddysgwyr i gyrraedd eu potensial addysgol ac felly bod mewn sefyllfa well i gyfrannu'n economaidd) a mwy cyfartal (drwy sicrhau bod plant a phobl ifanc yn gallu elwa ar addysg mewn ffordd decach).

Yn sgil yr effeithiau a nodwyd, sut y bydd y cynnig:

- **yn sicrhau'r cyfraniad mwyaf posibl at ein hamcanion llesiant a'r saith nod llesiant; a/neu**
- **yn osgoi, leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?**

Fel y nodir uchod, cynlluniwyd y Cod ADY drafft a'r gofynion arfaethedig i hyrwyddo a helpu i gyflawni amcanion Deddf 2018, sy'n uniongyrchol gysylltiedig ag amcanion llesiant Llywodraeth Cymru. At hyn, fel y nodwyd uchod hefyd, mae Deddf 2018 a'r system ddeddfwriaethol y mae'n ei chyflwyno, yn cefnogi nifer o'r nodau llesiant. Drwy sicrhau bod y canllawiau a'r gofynion yn y Cod ADY drafft a'r rheoliadau arfaethedig yn sylfaen briodol ar gyfer gweithredu'r system ADY newydd yn llwyddiannus, dylai'r cynigion olygu bod y system ADY newydd yn cael yr effaith fwyaf bosibl ac yn cyfrannu'n sylweddol at yr amcanion a'r nodau llesiant.

Bydd trosglwyddo i'r system ADY a'i gweithredu, gan gynnwys y gofynion arfaethedig sydd yn y Cod ADY drafft a'r rheoliadau arfaethedig, yn gofyn am dipyn o waith paratoi gan awdurdodau lleol, ysgolion a sefydliadau addysg bellach yn arbennig. I wneud y gwaith hwn, a lleihau unrhyw effeithiau niweidiol y gallai fod wedi'u cael fel arall, mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Rhaglen Drawsnewid gynhwysfawr gan gynnwys pecyn buddsoddi gwerth £20 miliwn.

Sut y caiff effaith y cynnig ei monitro a'i gwerthuso wrth iddo fynd rhagddo ac ar ôl iddo gael ei gwblhau?

Mae Llywodraeth Cymru wedi penodi pum Arweinydd Trawsnewid ADY, ac mae eu rôl yn cynnwys monitro ac adolygu'r trefniadau gweithredu yn ystod y cyfnod trosglwyddo.

Bydd adolygiad ar ôl gweithredu yn rhan o fodel monitro a gwerthuso cyffredinol Llywodraeth Cymru, a fydd yn ystyried y broses weithredu fesul cam.

- parodrwydd - asesu i ba raddau y mae'r asiantau cyflenwi yn barod ar gyfer y newidiadau;
- cydymffurfiaeth - monitro pa mor effeithiol y mae sefydliadau'n cydymffurfio â'r gofynion deddfwriaethol newydd unwaith y deuant i rym;
- effaith - gwerthuso sut ac i ba raddau y mae'r newidiadau deddfwriaethol a'r newidiadau polisi ehangach yn ymwreiddio ac yn effeithio ar ddeilliannau i ddysgwyr.

Bydd y dull hwn o fonitro cydymffurfiaeth a gwerthuso effaith yn cael ei gefnogi ymhellach gan drefniadau arolygu ac adolygu parhaus dan arweiniad Estyn.

DATGANIAD

Datganiad

Rwyf yn fodlon bod effaith y cam gweithredu arfaethedig wedi cael ei hasesu a'i chofnodi'n ddigonol.

Enw'r Dirprwy Gyfarwyddwr:
Adran:
Dyddiad:

Ruth Conway
Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus
3 Rhagfyr 2018